

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a JUDr. Zdeňka Kühna, Ph.D., v právní věci žalobce: **Ing. J. L.**, proti žalovanému: **Krajský soud v Brně**, se sídlem Rooseveltova 16, Brno, v řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, vedeném Krajským soudem v Ostravě pod sp. zn. 22 A 66/2014, v řízení o námitce podjatosti vznesené žalobcem proti všem soudcům správního úseku Krajského soudu v Ostravě,

t a k t o :

Soudci senátu 22 A platným rozvrhem práce zařazení do správního úseku Krajského soudu v Ostravě **n e j s o u** vyloučení z projednávání a rozhodování věci vedené pod sp. zn. 22 A 66/2014.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce podal u Krajského soudu v Brně žalobu na ochranu proti nečinnosti žalovaného ve věci žádosti o informaci podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“). Krajský soud v Brně předložil Nejvyššímu správnímu soudu návrh na přikázání věci jinému krajskému soudu podle § 9 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jelikož žaloba směřuje proti Krajskému soudu v Brně. Návrhu bylo vyhověno usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2014, č. j. Nad 149/2014 – 13, a věc byla přikázána Krajskému soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“).

[2] V podání ze dne 18. 6. 2014 vznesl žalobce námitku podjatosti všech soudců správního úseku krajského soudu. Podjatost spatřuje ve skutečnosti, že krajský soud (resp. správa soudu) vystupuje v souběžném řízení sp. zn. 22 A 38/2014 (pozn. NSS: jde o spisovou značku krajského soudu před přikázáním věci Krajskému soudu v Praze) jako žalovaný. Všichni soudci správního úseku krajského soudu jsou pak částečně v podřízeném postavení vůči žalované správě soudu, resp. jsou zaměstnanci žalovaného soudu. Toto řízení se navíc týká prakticky stejné otázky, a to konkrétně zpřístupnění informací o genderové diskriminaci v opatrovnických řízeních v České republice. Dle žalobce by tedy mohlo dojít k porušení zásady nestranného a nezávislého posouzení věci vzhledem ke konfliktnímu poměru mezi soudem a žalobcem a zjevnému vztahu daného soudu k projednávané věci. V souladu s rozhodnutím Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2014, č. j. Nad 133/2014 - 24, tedy navrhuje, aby byla věc přidělena Krajskému soudu v Praze.

[3] Přípisem ze dne 10. 7. 2014 žalobce Nejvyššímu správnímu soudu sdělil, že nečinnost správního orgánu i nadále trvá a dokonce ani po podání žaloby nebyla dobrovolně odstraněna (tedy již více než půl roku v triviálním řízení se zákonnou lhůtou 15 dnů bez možnosti jejího

prodloužení). Statistické informace o opatrovnických řízeních jsou přitom požadovány i Ústavním soudem. K tomu odkázal na náleží Ústavního soudu ze dne 26. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 2482/2013.

[4] Předně je třeba podotknout, že ačkoli žalobce neoznačil konkrétní soudce, jejichž podjatost namítá, nýbrž důvody pro vyloučení vztáhl ke všem soudcům správního úseku krajského soudu, v souladu s konstantní judikaturou Nejvyššího správního soudu je nicméně třeba nejprve zkoumat, zda jsou dány důvody pro vyloučení soudců, kteří mají věc v souladu s rozvrhem práce projednat a rozhodnout, v daném případě soudců senátu 22 A, ke kterému náleží Mgr. Jiří Gottwald, JUDr. Monika Javorová, JUDr. Miroslava Honusová, JUDr. Daniel Spratek, Ph.D., Mgr. Barbora Berková, JUDr. Zuzana Šnejdrová, Ph.D., a Mgr. Tomáš Zubek. Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval tím, zda je námitka podjatosti relevantní ve vztahu k soudcům senátu 22 A. Teprve byla-li by námitka shledána důvodnou a byli-li by tito soudci vyloučeni z projednávání a rozhodování věci, přistoupil by Nejvyšší správní soud „v druhé fázi“ ke zkoumání podjatosti ostatních soudců správního úseku krajského soudu (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 - 34).

[5] K podané námitce se vyjádřil předseda senátu Mgr. Jiří Gottwald spolu s dalšími soudci senátu 22 A, včetně zastupujících soudců ze senátu 78 A. Všichni shodně prohlásili, že žalobce znají pouze z úřední činnosti a o věci vedené pod sp. zn. 22 A 66/2014 jsou informováni pouze ze soudního spisu. Nevylučují, že existuje obdobná žaloba, kde vystupuje krajský soud jako žalovaný, o takové věci však nejsou blíže informováni. Nikdo z nich navíc není pracovníkem soudu příslušným pro vyřizování žádostí o poskytnutí informací dle zákona o svobodném přístupu k informacím. S tímto vyjádřením byla věc předložena k rozhodnutí podle § 8 odst. 5 s. ř. s. Nejvyššímu správnímu soudu.

[6] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci *vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce však nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.* Podle § 8 odst. 5 s. ř. s. *účastník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřiblíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozoována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.*

[7] Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o jeho nepodjatosti; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz náleží Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob zúčastněných na řízení vedou. K vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01,

N 98/23 SbNU 11). Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. totiž představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak jak zákon tuto příslušnost stanovil, je příslušnost zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána zákonnému (příslušnému) soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný.

[8] Důvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci může být pouze jeho poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávání věci, zejména v případech, kdyby mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Vyloučen by byl rovněž soudce, který by získal o věci poznatky jiným způsobem než dokazováním při jednání. Poměr soudce k účastníkům nebo k jejich zástupcům (ať již přátelský či nepřátelský) může být založen příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít i o vztah ekonomické závislosti, apod. V daném případě však nebyla objektivně zjištěna žádná z těchto skutečností.

[9] Z námitky podjatosti vznesené žalobcem vyplývá, že podjatost spatřuje ve skutečnosti, že krajský soud (resp. správa soudu) vystupuje v jiném řízení vedeném krajským soudem pod sp. zn. 22 A 38/2014, přikázaném Krajskému soudu v Praze, jako žalovaný a všichni soudci správního úseku krajského soudu jsou tak, jakožto zaměstnanci tohoto soudu, v „konfliktním poměru“ k žalobci. Toto řízení se navíc týká stejné oblasti a to zpřístupnění informací o genderové diskriminaci v opatrovnických řízeních v České republice.

[10] Podjatost výše uvedených soudců v nyní posuzované věci nelze dle zdejšího soudu vyvozovat ze skutečnosti, že žalobce v jiné věci žaluje krajský soud, jakožto správní orgán. Pouze tato skutečnost neznamena, že by měli soudci jakýkoli (negativní či jiný) vztah k žalobci či přímý zájem na nyní projednáváné věci. Výše uvedení soudci se vyjádřili tak, že účastníka řízení osobně neznají a ani jinak nejsou na věci zainteresováni. Žalobce rovněž neshledává podjatost v jiných skutečnostech, než v tom, že podal žalobu na krajský soud jako správní orgán v jiné věci, případně v podobnosti v obou řízeních projednáváných věcí. V této skutečnosti však nelze shledávat pochybnosti o nepodjatosti soudců projednávajících a rozhodujících nyní posuzovanou věc. Ostatně pokud by zdejší soud dospěl k opačnému závěru, *ad absurdum* by takto mohl jakýkoli žalobce vyloučit všechny soudce určitého soudu z projednávání a rozhodování všech jeho věcí pouze tím, že podá na tento soud žalobu. Takovýto postup by jistě nebyl v souladu s ústavní zásadou, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Jak již bylo uvedeno výše, postup, kterým je věc odnímána zákonnému (příslušnému) soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný.

[11] Rovněž z toho, že se řízení sp. zn. 22 A 38/2014 týká obdobné věci jako řízení sp. zn. 22 A 66/2014, nelze dovozovat přímý zájem výše uvedených soudců na projednáváné věci, popř. na jejím výsledku. Podobnost předmětu sporu s jiným řízením bez dalšího neimplikuje přímý zájem rozhodujících soudců na projednáváné věci.

[12] V návaznosti na argumentaci žalobce je třeba dodat, že na rozdíl od usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2014, č. j. Nad 133/2014 – 24, na které žalobce odkazuje v námitce podjatosti, se v projednáváné věci nejedná o případ, kdy by měli soudci krajského soudu přezkoumávat činnost funkcionářů krajského soudu, kteří mohou v zákonem stanovených případech vůči nim vykonávat úkoly justiční správy. Tato skutečnost byla důvodem pro vyloučení soudců z projednávání a rozhodnutí věci ve věci sp. zn. Nad 133/2014 (srov. například i usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 12. 2012, č. j. Nad 101/2012 - 18). V daném případě je žalovaný Krajský soud v Brně a žalobu tak budou projednávat soudci z jiného soudu, kteří

nejsou současně adresáty aktů správy soudu, která by v řízení vystupovala jako žalovaný. V nyní posuzované věci (na rozdíl od věci vedené krajským soudem pod sp. zn. 22 A 38/2014) vůbec nevystupují orgány správy krajského soudu, ani jejich funkcionáři.

[13] Z výše uvedených důvodů neshledal Nejvyšší správní soud důvodnou námitku podjatosti soudců senátu 22 A - Mgr. Jiřího Gottwalda, JUDr. Moniky Javorové, JUDr. Miroslavy Honusové, JUDr. Daniela Spratka, Ph.D., Mgr. Barbory Berkové, JUDr. Zuzany Šnejdrové, Ph.D., ani Mgr. Tomáše Zubka a rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku rozhodnutí. O návrhu na přikázání věci nejbližšímu nestrannému soudu již proto nerozhodoval.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. července 2014

JUDr. Radan Malík
předseda senátu